

Vlaams
Parlement

stuk **2144** (2012-2013) – Nr. 4
ingediend op 27 maart 2014 (2013-2014)

Voorstel van resolutie

van de heren Piet De Bruyn, Johan Verstreken en Jan Roegiers,
mevrouw Elisabeth Meuleman, de heer Boudewijn Bouckaert en
mevrouw Annick De Ridder

betreffende de algemene maatschappelijke aanvaarding
en gelijkschakeling van transgenders

Verslag

namens de Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen
uitgebracht door mevrouw Sabine Poleyn

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Boudewijn Bouckaert.

Vaste leden:

de heren Paul Delva, Jos De Meyer, de dames Kathleen Helsen, Sabine Poleyn;
mevrouw Katleen Martens, de heren Wim Van Dijck, Wim Wienen;
de dames Irina De Knop, Marleen Vanderpoorten;
de dames Kathleen Deckx, Fatma Pehlivan;
mevrouw Vera Celis, de heer Kris Van Dijck;
de heer Boudewijn Bouckaert;
mevrouw Elisabeth Meuleman.

Plaatsvervangers:

de heer Jan Durnez, de dames Cindy Franssen, Veerle Heeren, Katrien Schryvers;
de heren Frank Creyelman, Chris Janssens, Erik Tack;
de dames Ann Brusseel, Fientje Moerman;
mevrouw Yamila Idrissi, de heer Chokri Mahassine;
de heer Willy Segers, mevrouw Goedele Vermeiren;
de heer Jurgen Verstrepen;
mevrouw Mieke Vogels.

Toegevoegde leden:

mevrouw Gerda Van Steenberge.

Stukken in het dossier:

- 2144** (2012-2013) – Nr. 1: Voorstel van resolutie
– Nr. 2: Verslag over hoorzitting
– Nr. 3: Amendementen

INHOUD

I.	Inleidende uiteenzetting en eerste bespreking	4
1.	Toelichting door de heer Piet De Bruyn namens de indieners van het voorstel van resolutie	4
2.	Eerste bespreking.....	5
II.	Afrondende bespreking	6
III.	Stemmingen	7
1.	Stemming over de amendementen	7
2.	Stemming over het geheel	7
	Tekst aangenomen door de commissie	8

In de Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen werd op data van donderdag 10 oktober 2013, donderdag 23 januari 2014 en dinsdag 25 maart 2014 een voorstel van resolutie besproken aangaande de algemene maatschappelijke aanvaarding en gelijkschakeling van transgenders. Op de eerstgenoemde datum werd het voorstel van resolutie toegelicht door de heer Piet De Bruyn en reeds kort besproken. Op de tweede datum ging een hoorzitting door met de heer Joz Motmans van het Transgender Infopunt en de heer Yves Aerts van de vzw çavaria (*Parl.St.* VI.Parl. 2012-13, nr. 2144/2) en op de laatstgenoemde datum werd de bespreking afgerond met het indienen van een aantal uit de hoorzitting voortvloeiende amendementen en met de stemming over het voorstel van resolutie.

I. INLEIDENDE UITEENZETTING EN EERSTE BESPREKING

1. Toelichting door de heer Piet De Bruyn namens de indieners van het voorstel van resolutie

Bij de aanvang van zijn uiteenzetting brengt de heer *Piet De Bruyn* in herinnering dat hij in de loop van 2009 in de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebeleid een aantal vragen stelde over het sociale welbevinden van transgenders en de expertise ter zake in de Vlaamse welzijnsvoorzieningen. Dat lokte enige consternatie uit omdat aardig wat commissieleden niet precies wisten waarover het ging. Er heerste enige onzekerheid en het lid probeerde dan ook, zo goed en zo kwaad als dat ging, een definitie te formuleren. Hij blijft er zich overigens terdege van bewust dat er nog steeds een groot gebrek aan kennis over transgenders heerst.

Toch is er evolutie, zo blijkt. Dienaangaande verwijst de heer De Bruyn expliciet naar het Vlaamse regeerakkoord van 15 juli 2009, waarin voor het eerst de transgenders worden vermeld als groep die aandacht verdient in de verschillende beleidsdomeinen. Ook het feit dat de Vlaamse Regering daarin de ambitie verwoordt om de strijd aan te binden met stereotiepe opvattingen over transgenders, was een primeur. Zulks kon overigens op brede steun rekenen.

Niemand blijkt exact te weten hoe groot de groep transgenders in Vlaanderen is. Het is wel bekend dat de groep omvangrijker en meer divers is dan men doorgaans denkt. De resolutie hanteert de term ‘transgenderisme’ als koepelterm voor de verschillende uitingvormen. Rode draad in de groep is het conflict dat de betrokkenen aanvoelen tussen het biologisch geslacht en de genderidentiteit die hen definieert. Dat maakt de groep bijzonder kwetsbaar. Niet zelden moeten ze immers op twee fronten de confrontatie aangaan: met zichzelf en met omgeving en maatschappij.

Het verheugt het lid dat hij moeiteloos vele collega’s bereid vond om de uitdagingen waarmee transgenders dagelijks geconfronteerd worden, via dit voorstel van resolutie onder de aandacht van de Vlaamse Regering te brengen. Dit alles gekoppeld aan een aantal suggesties en verzuchtingen. Essentieel is voor de heer De Bruyn dat niet alleen de beleidsdomeinen Gelijke Kansen of Welzijn hiermee in verband worden gebracht. Al vormen zij natuurlijk wel bij uitstek de dragers van een beleid dat zich richt op de emancipatie, aanvaarding en gelijke behandeling van transgenders. Ook de beleidsdomeinen Onderwijs en Werk dragen een grote verantwoordelijkheid, stipt het lid aan. Daarna overloopt hij, zonder exhaustief te willen zijn, de belangrijkste elementen van het voorstel van resolutie.

In eerste instantie wordt in het voorstel van resolutie gevraagd om de algemene aanvaarding van transgenders te bevorderen en erop toe te zien dat ze op gelijke voet behandeld worden. Bovendien is het onontbeerlijk dat er wordt gewerkt aan het vergroten van de kennis van het brede publiek met betrekking tot transgenderisme.

Er wordt tevens gevraagd om vanuit het welzijnsbeleid aandacht te besteden aan de specifieke noden van de groep transgenders die kiest voor een geslachtsverandering.

Ook in Onderwijs moet – mits een aangepaste aanpak – kennisoverdracht en attitudewijziging een haalbare kaart zijn, meent het lid. Hij refereert ter zake onder meer aan het reeds enige tijd lopende initiatief ‘Gender in de Blender’, dat verder wordt opgevolgd en aangepast.

Ook voor ouders, partners en eventueel kinderen van transgenders wordt aandacht gevraagd. Een goede werkrelatie is van groot belang, net als een stabiele thuisomgeving. Om dit te bereiken richten de indieners mee de blik op werkgeversorganisaties en de Vlaamse overheid. Met name die laatste kan een positief voorbeeld zijn van tolerantie en van een correct begrip van transgenderisme en hoe ermee om te gaan op de werkvloer.

Aansluitend op een resolutie die op 11 juni 2008 door het Vlaams Parlement werd aangenomen (*Parl. St.* VI.Parl. 2007-08, nr. 1685/1-3), vragen de indieners verder aan de Vlaamse Regering om op de internationale fora waar ze zich begeeft, de 29 Jogjakarta-principes te blijven uitdragen. Dat engagement ging de vorige Vlaamse Regering al aan.

Ter afsluiting van zijn betoog, stelt het lid, in naam de van indieners van het voorstel van resolutie, tenslotte voor om rond dit thema een hoorzitting te organiseren met een beperkt aantal sprekers. Dit vooral vanuit het principe dat het beter is met mensen te praten in plaats van over mensen. Bovendien lijkt het zinvol dit – binnen de vele beleidsdomeinen – al bij al toch vrij nieuwe aandachtspunt van naderbij te leren kennen en de betrokken groep die ontmoetingskansen te geven. Qua timing van een en ander oppert de heer De Bruyn dat de zaak niet hoogdringend is, mits men de bespreking van het voorstel van resolutie maar voor de ontbinding van het parlement rond krijgt.

2. Eerste bespreking

De heer *Jos De Meyer* vindt de bezorgdheid van de indieners over de maatschappelijke aanvaarding van transgenders legitiem. Het baart hem anderzijds wel zorgen dat men weer maar eens van het onderwijs vraagt een maatschappelijk probleem op te lossen. Hij vraagt de indieners zich goed te bezinnen over de in punt 6° van het dispositief van het voorstel van resolutie opgenomen gedetailleerde omschrijving van hetgeen men van het onderwijs verwacht. Is het aangewezen om via resoluties in te grijpen in de eindtermen van onderwijs? En is er, in meer algemene zin, geen sprake van overbevraging van het onderwijs, vraagt het lid zich af. Hij refereert nog aan de ter zake bestaande mogelijkheden tot schriftelijke en mondelinge vraagstelling aan de minister. Bij dit alles moge het overigens wel duidelijk zijn dat het lid ook een vanzelfsprekende betrokkenheid voelt bij het wegwerken van vooroordelen.

De heer *Boudewijn Bouckaert* kan begrip opbrengen voor de bekommernis van de heer De Meyer, maar vindt de tekst van het voorstel toch bijzonder omzichtig opgesteld. Hijzelf ziet er alleszins geen claim ten aanzien van het onderwijs in, maar veeleer een vraag naar algemene sensibilisering.

Daarop inpikkend verklaart de heer *Piet De Bruyn* insgelijks begrip te kunnen opbrengen voor de door de heer De Meyer geformuleerde bekommernis. Hij beseft maar al te goed dat er al te vaak richting onderwijs wordt gekeken, maar wijst erop dat het er in dezen voornamelijk om gaat de goede praktijk die al op andere vlakken bestaat door te trekken. Hij vermeldt nogmaals het project ‘Gender in de Blender’; een bijzonder sterk initiatief dat in vele scholen wordt gebruikt, over de netten heen. Dat is volgens het lid de essentie en niet het willen opleggen van waarover moet worden gepraat in welke les. Er wordt een

bekommernis geuit en een instrument aangereikt. Onderwijs moet prioritair gericht zijn op het verwerven van vaardigheden, kennis en attitudes, erkent het lid. Het blijft echter ook een spiegel van de maatschappij en dan is het integreren van een maatschappelijk fenomeen een haalbare kaart, besluit de heer De Bruyn. Daarvan zijn voldoende goede voorbeelden voorhanden, stelt hij. Toch neemt hij de insteek mee.

De heer *Jos De Meyer* kan die redenering volgen, maar wijst erop dat in het lemma ‘Onderwijs’ in de memorie van toelichting bij het voorstel van resolutie wel degelijk te lezen staat: “Verdere nauwgezette controle van de eindtermen is daarom nodig.” Dat blijft voor het lid een bedenkelijk gegeven. Hebben de indieners aanwijzingen dat de eindtermen zoals ze nu verwoord zijn, strijdig zijn met de resolutie? Een iets meer bescheiden omschrijving lijkt de heer De Meyer alleszins wenselijk.

De heer *Piet De Bruyn* stelt dat het hier om een foutieve interpretatie van een zin gaat. Het gaat niet om de controle van de eindtermen zelf, maar wel om het toezicht op de naleving en implementatie ervan. Voor wat dat betreft, kan het lid bevestigen dat er daarmee in bepaalde scholen wel degelijk problemen zijn.

De heer *Jean-Jacques De Gucht* expliciteert nog de uitdrukkelijke steun van Open Vld voor het voorstel van resolutie en het verzoek om een hoorzitting te houden.

Bij wege van consensus beslist de commissie daarop om de gevraagde hoorzitting toe te kennen.

II. AFRONDENDE BESPREKING

Onder verwijzing naar de hoorzitting met de heren Aerts en Motmans die plaatsvond op 23 januari 2014 laatstleden (*Parl. St.* VI.Parl. 2012-13, nr. 2144/2), stelt de heer *Piet De Bruyn*, daarin bijgetreden door mevrouw *Irina De Knop*, dat ondertussen over de partijgrenzen heen een consensus is gegroeid om het voorliggende voorstel van resolutie nog wat verder te verfijnen bij wege van een achttal amendementen (*Parl. St.* VI.Parl. 2012-13, nr. 2144/3). Hij licht deze kort toe.

Het eerste amendement heeft tot doel om in de verwijzingen het charter toe te voegen dat is ondertekend tussen de onderwijskoepels, de onderwijsinrichters en de minister van Onderwijs met betrekking tot het respecteren van seksuele geaardheid en gender in het onderwijs.

Amendement 2 behelst een uitbreiding van de tekst met een extra component inzake sociaal welzijn. Uit de hoorzitting is immers meegenomen dat er vanuit het welzijnsluik een extra inspanning kon gebeuren.

Met amendement 3 verzoekt men de Vlaamse Regering om de verzekeringsmaatschappijen te vragen transseksualiteit te schrappen als niet-terugbetaalbare medische aandoening. Strikt genomen behoort dat weliswaar niet tot de bevoegdheidssfeer van de Vlaamse Regering maar men acht het desalniettemin toch aanvaardbaar dat de regering, in het belang van het welzijn van de burger, een verzoek richt tot de betrokken sector.

Via amendement 4 wil men laten opnemen dat er een meldpunt wordt aangeduid voor klachten inzake genderidentiteit en genderexpressie. Men vindt het daarbij aangewezen de bestaande meldpunten voor het melden van vormen van discriminatie ook te belasten met de bedoelde klachten.

Amendement 5 strekt ertoe in het voorstel van resolutie in te schrijven dat het respecteren van de regels door de media ook geldt voor de sociale media, en dat die regels net zo goed moeten worden toegepast op internetkanalen en andere internetfora.

Amendement 6 strekt ertoe de vrij omstandige paragraaf met betrekking tot het onderwijs, te vervangen door een veel eenvoudiger en duidelijker geformuleerde paragraaf. Daarin wordt aan de Vlaamse Regering gevraagd het Vlaamse onderwijsveld te ondersteunen bij het uitvoeren en opvolgen van de engagementen die zijn opgenomen in de gemeenschappelijke verklaring over een beleid met betrekking tot gender en seksuele geaardheid in het onderwijs.

Amendement 7 beoogt het begrip ‘hulpgroepen’ te laten vervangen door de term ‘zelforganisaties’, wat minder paternalistisch aanvoelt.

Het laatste amendement ten slotte, heeft tot doel het gelijkheidsstreven dat door de maatschappij naar voren wordt geschoven met betrekking tot mannen en vrouwen en met betrekking tot homo's en transseksuelen, ook consequent te laten aanhalen in het kader van het inburgeringsproces.

III. STEMMINGEN

1. Stemming over de amendementen

Ter stemming gelegd, worden alle amendementen (amendementen 1 tot en met 8) die werden ingediend op het voorstel van resolutie (*Parl.St.* VI.Parl. 2012-13, nr. 2144/3), zonder verdere opmerkingen aangenomen bij unanimité van 8 stemmen.

2. Stemming over het geheel

Ter stemming gelegd wordt het aldus gewijzigde voorstel van resolutie, daarna eveneens aangenomen bij unanimité van 8 stemmen.

Boudewijn BOUCKAERT,
voorzitter

Sabine POLEYN,
verslaggever

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE

Het Vlaams Parlement,

- overwegende dat de algemene aanvaarding van transgenders in onze maatschappij fundamenteel is en dat dat een genuanceerde discussie en aanpak behoeft, ver weg van traditionele clichébeelden;
- gelet op het decreet van 8 mei 2002 op de evenredige participatie op de arbeidsmarkt, de federale Antidiscriminatiewet van 10 mei 2007, de Europese non-discriminatie richtlijnen 2000/43 en 2000/78 en cao nr. 38quater van 19 juli 1999, algemeen verbindend verklaard door het koninklijk besluit van 31 augustus 1999;
- gegeven de resolutie betreffende een geïntegreerd gelijkekansenbeleid voor holebi's en het actief uitdragen van de Jogjakartaprincipes op internationaal niveau, die op 11 juni 2008 werd aangenomen door het Vlaams Parlement;
- gezien de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, het Europees Verdrag inzake de Rechten van de Mens en het EU-Handvest van de grondrechten;
- gelet op:
 - 1° het Interfederaal Actieplan tegen Homofoob en Transfoob Geweld van 31 januari 2013;
 - 2° de resolutie van het Europees Parlement van 12 september 1989 over het verbod van discriminatie van transseksuelen;
 - 3° het charter dat de Vlaamse minister van Onderwijs ondertekende met de onderwijskoepels en dat het respect met betrekking tot gender en seksuele geaardheid in het onderwijs moet garanderen;
- gezien resolutie A/RES/60/251 van de Algemene Vergadering van de VN waarmee de VN-Mensenrechtenraad (UNHRC) is opgericht;
- overwegende aanbeveling 1117 van de Raad van Europa van 29 september 1989;
- gegeven de noodzaak om kennis over transgenders systematisch uit te breiden en wetenschappelijk te onderbouwen, alsook de opdracht van de overheid om gelijke kansen te garanderen voor iedere burger;
- er rekening mee houdend dat er op sociaal, juridisch en maatschappelijk vlak nog een aantal ongelijkheden blijft bestaan tussen niet-transgenders en transgenders;
- overwegende dat:
 - 1° positieve discriminatie noch het instellen van quota wenselijk zijn, maar dat ten aanzien van transgenders wel een gelijkekansenbeleid moet worden gevoerd met respect voor hun privacy;
 - 2° transgenderisme niet mag worden vastgepijnd op het seksuele aspect, maar dat desalniettemin permanente aandacht nodig blijft voor de problematiek van aids en seksueel overdraagbare aandoeningen (soa's);
 - 3° Vlaanderen ook in zijn buitenlandse beleid een voortrekkersrol moet spelen en actief moet werken aan de implementatie van de Jogjakartabeginselen op wereldvlak;

- gelet op de discriminatie en de vervolging die transgenders op veel plaatsen in de wereld te verduren krijgen;
- vraagt de Vlaamse Regering:
 - 1° in het kader van het gelijkekansenbeleid, via budgetneutrale acties en wetenschappelijk onderzoek, de algemene aanvaarding te bevorderen van transgenders en transgenderisme, toe te zien op de gelijke behandeling van transgenders en de kennis van het bredere publiek over transgenderisme te vergroten;
 - 2° in het kader van het welzijnsbeleid de nodige aandacht te besteden aan de specifieke zorgbehoeften die bij transgenders kunnen bestaan, zowel tijdens als na hun transitieproces voor transgenders die een dergelijk medisch traject afleggen;
 - 3° de problemen in de reguliere gezondheidszorg aan te pakken, meer bepaald door aandacht voor transgender in de opleiding van artsen, verpleegkundigen en andere hulpverleners te verzekeren en de kennis over doorverwijzingskanalen naar meer gespecialiseerde centra en zelfhulpgroepen bij hen te vergroten;
 - 4° de verzekeringsmaatschappijen te verzoeken om transseksualiteit te schrappen als niet-vergoede medische aandoening;
 - 5° via wetenschappelijk onderzoek en andere kennisvergaring over transgenders en transgenderisme, de algemene aanvaarding van transgenders en transgenderisme verder te bevorderen;
 - 6° een meldpunt aan te duiden voor klachten rond genderidentiteit en genderexpressie;
 - 7° via overleg met de vertegenwoordigers van de audiovisuele media en de geschreven pers een serene, genuanceerde en informatieve berichtgeving en beeldvorming na te streven over transgenders en transgenderisme, die ze ook respecteren op hun eventuele internetkanalen en sociale media;
 - 8° om het onderwijsveld te ondersteunen bij het volledig en correct opvolgen en uitvoeren van de engagementen betreffende gender en seksuele geaardheid zoals verwoord in de gemeenschappelijke verklaring over een beleid met betrekking tot gender en seksuele geaardheid in het onderwijs;
 - 9° werkgevers of hun organisaties in het kader van de evenredige arbeidsparticipatie aan te moedigen zich tolerant op te stellen ten aanzien van transgender werknemers, hen zowel bij sollicitaties als tijdens de uitvoering van hun functie en bij eventuele ontslagen op een gelijke manier te behandelen als hun niet-transgender collega's; tevens wordt van de werknemers of hun organisaties verwacht dat ze transgenderisme op een normale manier integreren in de algemene bedrijfscultuur; het instellen van quota is daarbij niet wenselijk;
 - 10° bijzondere aandacht te besteden aan de opvang en de begeleiding van ouders, partners en kinderen van transgenders, onder meer door het aanmoedigen van de oprichting van zelforganisaties en het organiseren van een sensibiliserende campagne, gericht op ouders, partners en omgeving;
 - 11° de steden, gemeenten en provincies binnen een budgetneutrale context aan te moedigen en te ondersteunen bij de uitwerking van een lokaal gelijkekansenbeleid dat er onder andere op gericht is de discriminatie van transgenders door de inwoners en het personeel van de gemeente, stad of provincie te voorkomen; de zelforganisatie van transgenders te ondersteunen en hun zichtbaarheid te vergroten;
 - 12° openbare bibliotheken aan te sporen om in het kader van de uitbouw van hun collectie te zorgen voor literatuur over transgenderisme;
 - 13° op het vlak van buitenlands beleid, op allerhande bilaterale en internationale samenkomsten een voortrekkersrol op te nemen middels het systematisch aankaarten van discriminaties tegenover transgenders in vele landen;

- 14° de negenentwintig Jogjakartabeginselen op internationaal niveau verder actief mee uit te dragen;
- 15° de wettelijke normen en waarden die in België aan homo- en transseksuelen worden toegekend, alsook de gelijkheid tussen man en vrouw, consequent aan te halen in het kader van het inburgeringsproces.